

Ozadje politike

Nenehna premajhna zastopanost žensk pri političnem in gospodarskem odločanju je najnovejši in pomemben izziv za EU in njene države članice. Z indeksom enakosti spolov, ki ga je EIGE razvil leta 2013, se merijo obstoječe vrzeli pri doseganju popolne enakosti spolov na šestih področjih, med katerimi se eno nanaša na „moč“. Na tem področju se ocenjuje razlika med zastopanostjo žensk in moških pri političnem, družbenem in gospodarskem odločanju. Glede na razpoložljive podatke je to področje doseglo najslabši rezultat pri enakosti spolov, in sicer 38 točk od 100 za EU, kar potrjuje, da premajhna zastopanost žensk na vodilnih položajih in pri odločanju ostaja pereče vprašanje.

Strategija Evropske komisije za enakost žensk in moških (2010–2015)

- Opredeljuje spodbujanje udeležbe žensk pri odločanju kot eno od šestih prednostnih področij.
- Njen namen je spodbujati enakost pri odločanju na splošno in v upravnih odborih družb.

Predlog Komisije za direktivo o uravnoveženi zastopanosti spolov pri gospodarskem odločanju (2012)

- Kot cilj določa 40-odstotni delež za predstavnike premožnega spola med neizvršnimi direktorji družb, ki kotirajo na borzi, do leta 2020.
- Družbam, ki tega deleža še ne dosegajo, nalaga, da morajo pri izbiri kandidatov izhajati iz primerjalne analize, pri tem pa uporabiti spolno nevtralna in nedvoumna merila, in da ob enakih kvalifikacijah dajo prednost spolu, ki ni zadostno zastopan.
- Od družb, ki kotirajo na borzi, zahteva, da opredelijo svoje cilje za izvršne direktorje.
- Spodbuja poštenost in preglednost v postopkih izbiranja članov upravnih odborov, saj družbe spodbujajo, naj kandidate izbirajo širše.

Sodelovanje s civilno družbo (2014)

- Kampanji EWL za „50/50“ in „Demokracijo enake zastopanosti in aktivno evropsko državljanstvo: Ni sodobne evropske demokracije brez enakosti spolov“.
- Spodbujala se je enaka zastopanost žensk in moških v vseh evropskih institucijah, da bi pravice žensk in enakost spolov dobile visoko mesto v političnem programu EU.

- Obravnavana je bila neuravnoveženost med spoloma pri izbiranju in udeležbi kandidatov za Evropski parlament.

Strateški cilji pekinške platforme za ukrepanje in kazalniki EU

- G.1** Sprejeti ukrepe, da se ženskam zagotovi enak dostop do vodilnih struktur in odločanja ter polna udeležba pri tem.
- G.2** Povečati zmogljivosti žensk, da sodelujejo pri odločanju in vodenju.

Področje G je bilo pregledano dvakrat, leta 1999 v okviru finskega predsedovanja Svetu Evropske unije in leta 2003 v okviru italijanskega predsedovanja. Razvit je bil sklop 18 kazalnikov, s katerimi se meri delež žensk in moških na ključnih položajih/v organizacijah ter ocenjujejo politike spodbujanja večje uravnoveženosti med spoloma ob volitvah. Ti kazalniki so bili ključni pri oceni področja J „Ženske in mediji“ in področja K „Ženske in okolje“.

Podatkovna zbirka „Ženske in moški v EU – dejstva in številke“, ki jo je razvil Evropski inštitut za enakost spolov, zagotavlja najnovejše podatke in informacije o teh kazalcih, ki so na voljo na spletnem naslovu: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Ugotovitve iz vseevropskih podatkov

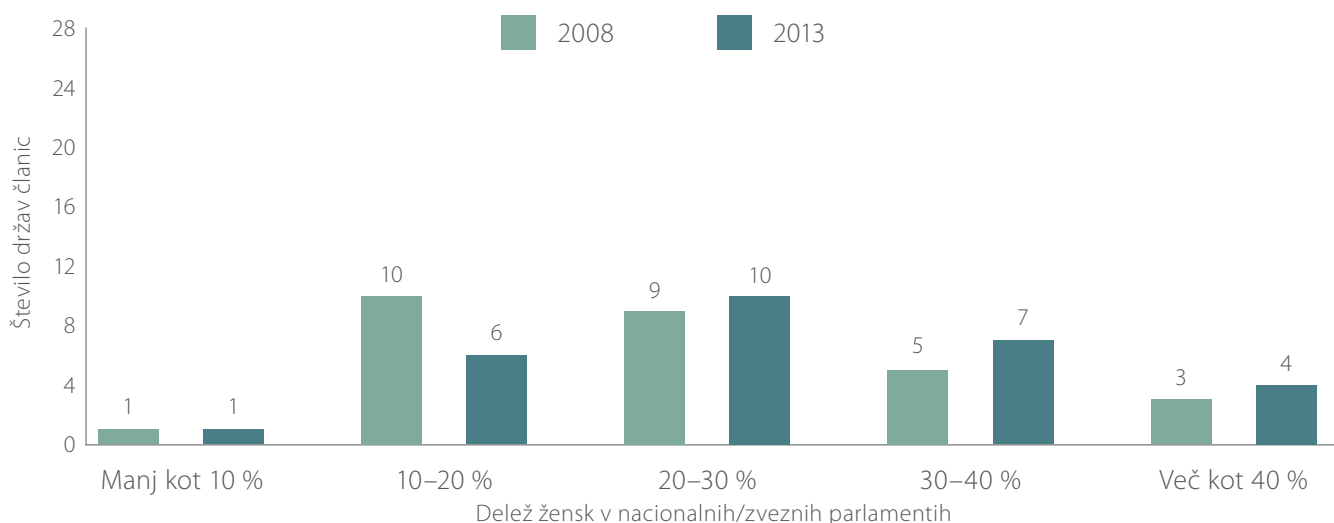
Počasen napredek v udeležbi žensk pri odločanju v nacionalnih ali zveznih skupščinah

Čeprav je vidno rahlo povečanje dostopa žensk do nacionalnih/zveznih parlamentov, pa to poteka počasi (povečanje za 3 odstotne točke na 27 % za enodomne parlamente/spodnje domove med letoma 2008 in 2013). Ženske v povprečju zasedajo samo tretjino položajev pri političnem odločanju v EU-28, pri čemer imajo v polovici držav članic manj kot 30 % sedežev v zveznih/nacionalnih parlamentih. V državah članicah z regionalnimi parlamenti je bila leta 2013 splošna zastopanost žensk 32-odstotna.

V lokalnih skupščinah (svetih in občinah) je bilo leta 2013 na splošno zastopanih 32 % žensk v EU. Največji delež je bil ugotovljen na Švedskem (43 %), sledilo pa je še sedem drugih držav članic, kjer so ženske dosegle več kot 30-odstotno zastopanost.

ŠTEVILO DRŽAV ČLANIC EU PO STOPNJI ZASTOPANOSTI ŽENSK V NACIONALNIH/ZVEZNIH PARLAMENTIH, 2008 IN 2013

Vir: Evropska komisija, Podatkovna zbirka o ženskah in moških pri odločanju

Večja udeležba žensk pri odločanju v evropskih institucijah

Zastopanost žensk v Evropskem parlamentu (EP) se v zadnjih 35 letih počasi, a vztrajno povečuje (s 16 % v letu 1979 na 37 % v letu 2014). Kljub temu pa so še vedno premalo zastopane kot članice in podpredsednice EP (tri od 14).

Ženske zasedajo 33 % upravnih položajev na prvi ravni in 39 % upravnih položajev na drugi ravni, leta 2013 pa je bilo 32 % komisark, medtem ko Evropska centralna banka od leta 2010 še ni imela guvernerke. Na Sodišču Evropske unije se je od leta 2008 nekoliko povečalo število sodnic (z 11 % na 15 %), v nasprotju s Splošnim sodiščem, kjer se je zmanjšalo s 44 % na 22 %.

Moški so čezmerno zastopani v večini nacionalnih vlad

Ženske zasedajo samo četrtnino višjih in nižjih ministrskih položajev v EU; zgolj v dveh državah članicah zasedajo 50 % vseh ministrskih položajev in 40 % v treh drugih.

Med letoma 2008 in 2013 se je delež žensk, ki zasedajo

določene ministrske resorje, spremenil. Leta 2013 so ženske zasedale manj osnovnih (z 20 % na 18 %) in družbeno-kulturnih funkcij (s 40 % na 38 %) ter več gospodarskih (s 17 % na 24 %) in infrastrukturnih (s 24 % na 25 %) ministrskih položajev.

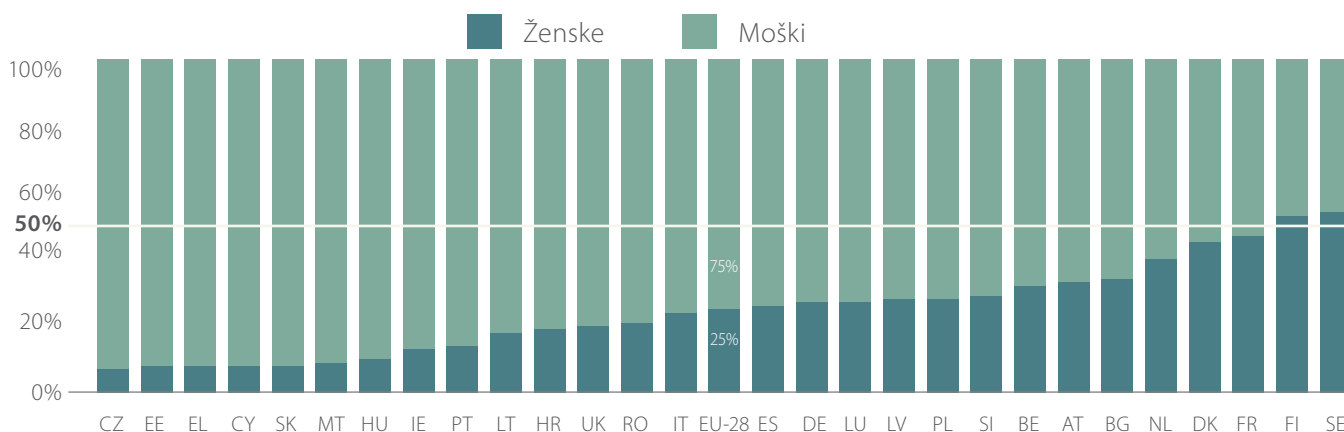
Zakonodajni in samoregulativni ukrepi lahko pospešijo ravnovesje med spoloma pri političnem odločanju

Z volilnimi kvotami po spolu se lahko poveča zastopanost žensk. Leta 2013 so zakonodajne kvote, ki jih je sprejela vlada, uporabili v sedmih državah članicah, 13 držav članic pa je imelo uvedene prostovoljne kvote. Pred kratkim so Irska in italijanske regije uvedle zakonodajne kvote.

Precejšnje povečanje števila žensk na visokih položajih v nacionalnih javnih upravah

Na splošno so v letu 2013 ženske predstavljale več kot eno tretjino vseh javnih uslužbencev s funkcijami na drugi ravni (39 %), v primerjavi s 34 % v letu 2008. Ženske so s 30 % slabše zastopane na prvi ravni uprave (28 % v letu 2008).

POLITIČNA ZASTOPANOST ŽENSK V NACIONALNIH VLADAH, PO DRŽAVAH ČLANICAH, 2013

Vir: Evropska komisija, Podatkovna zbirka o ženskah in moških pri odločanju

Do največjih povečanj je prišlo na družbeno-kulturnih funkcijah; povečanje s 35 % na 41 % na prvi ravni in z 42 % na 49 % na drugi ravni.

Počasen napredek pri dostopu žensk do položajev sodnikov vrhovnih sodišč

Med sodniki vrhovnih sodišč je še vedno premalo žensk, saj se je od leta 2008 njihov delež le rahlo povečal za 3 odstotne točke na 35 %. Medtem ko je v šestih državah med sodniki polovica žensk, pa jih je v dveh državah članicah manj kot 9 %.

Majhen napredek pri navzočnosti žensk v gospodarskem odločanju in v upravnih odborih družb, ki kotirajo na borzi

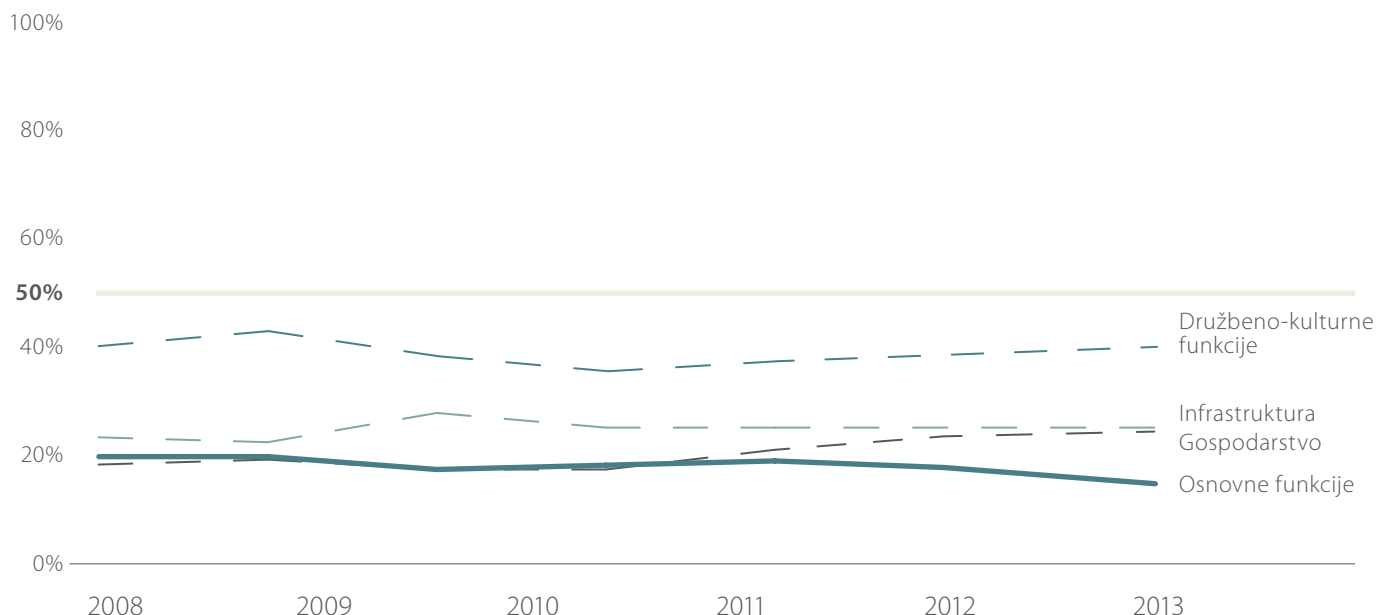
Dostop žensk do gospodarskega odločanja se povečuje počasi. Leta 2013 je bila med člani organov odločanja

nacionalnih centralnih bank EU samo petina žensk, medtem ko so v petih državah članicah v upravnih odborih v celoti prevladovali moški. Med izvršnimi direktorji v izvršilnih odborih največjih družb, ki kotirajo na borzi, ni bilo nobene ženske v 13 državah članicah, v primerjavi s 15 državami članicami v letu 2008. Čeprav je med izvršnimi in neizvršnimi člani upravnih odborov družb, ki kotirajo na borzi, v EU nekoliko več žensk, so premalo zastopane, saj zasedajo 12 % oziroma 19 % položajev.

Socialni partnerji na ravni EU so dejavni pri spodbujanju žensk na najvišje položaje

Število predsednic delavskih združenj se od leta 2008 ni bistveno povečalo in zastopanost žensk v njihovih upravnih odborih ostaja nizka. Zastopanost žensk med predsedniki in podpredsedniki združenj delodajalcev se je izboljšala. Med 60 predsedniki združenj delodajalcev v EU je osem žensk

DELEŽ ŽENSK NA MINISTRSKIH POLOŽAJIH PO FUNKCIJAH NA MINISTRSTVIH V EU-28, 2008–2013

Vir: Evropska komisija, Podatkovna zbirka o ženskah in moških pri odločanju

Koristne pobude:

Podpora **pobudi EU za zakonodajne kvote** v upravnih odborih družb je izrazilo več držav članic (DK, IE, IT, AT, PL, PT). Danska je na primer izdala priporočilo za konkretne cilje za člane upravnih odborov. Druge države, kot so Avstrija, Belgija in Nemčija, so pred kratkim ali bodo kmalu sprejele zakonodajo o kvotah po spolih za določene družbe. V Italiji je potekala kampanja ozaveščanja „Kvota po spolu“. Začel se je projekt „Bolj uravnotežena država ima boljšo prihodnost“ v podporo zakonodaji iz leta 2011 o udeležbi žensk v upravnih odborih, uveden pa je bil tudi zakon (zakon št. 120/2011), namenjen povečanju deleža žensk v upravnih odborih javnih družb. Na Poljskem naj bi bilo v vseh nadzornih organih, ki jih je izbral minister za finance, do leta 2015 30 % žensk. Na Portugalskem naj bi po sprejetju resolucije Sveta ministrov iz leta 2012 zasebne družbe izvajale načrte za enakost. Od leta 2013 novi zakon določa, da morajo biti med člani vseh upravnih in nadzornih organov državnih podjetij moški in ženske. V Španiji je 31 družb z ministrstvom za zdravje, socialne storitve in enakost podpisalo sporazume o sodelovanju, vključno s ciljem, da se v štirih letih doseže 20-odstotna zastopanost žensk na najvišjih vodstvenih položajih in v usmerjevalnih odborih oziroma da se njihova zastopanost poveča za 5 odstotnih točk. Projekt „Promociona“, ki se izvaja v sodelovanju s poslovnimi združenji, vključuje družbe v izbiranje in spodbujanje nadarjenih žensk med njihovimi zaposlenimi ter spodbuja posebno usposabljanje, povezovanje v mreže in mentorstvo.

DOSEŽKI IN OVIRE NA PODROČJU G: ŽENSKE NA VODILNIH POLOŽAJIH IN UDELEŽBA PRI ODLOČANJU

DOSEŽKI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> Pomen dostopa žensk do odločanja prihaja vse bolj v ospredje. Udeležba žensk se je nekoliko povečala. Z uvedbo zakonov o enakopravnosti/zakonodajnih kvot se je okrepiła zaveza držav članic za večjo enakost spolov. Pobude na ravni EU, kot je predlagana direktiva o 40-odstotni kvoti za ženske na neizvršnih položajih v upravnih odborih, so namenjene izboljšanju ravnovesja med spoloma. Socialni partnerji imajo pomembno vlogo pri izboljševanju dostopa žensk do organov odločanja. Delež žensk med najvišjimi javnimi uslužbenci in sodniki vrhovnih sodišč se je nekoliko povečal. 	<ul style="list-style-type: none"> Ženske zasedajo manj kot tretjino položajev, na katerih se sprejemajo politične odločitve, še manj pa jih je na najvišjih ravneh. Delež žensk v nacionalnih vladah se je povečal le v omejenem obsegu. V javnih/zasebnih gospodarskih in finančnih ustanovah še vedno skoraj v celoti prevladujejo moški. Delež žensk v upravljavskih organih evropskih delavskih organizacij se ni bistveno povečal. Ženske so čezmerno zastopane na srednjih in višjih ravneh javne uprave in v sektorjih, povezanih s tradicionalnimi vlogami žensk.

Pot naprej za EU

- Oblikovati in izvajati učinkovite ukrepe politike (in po potrebi zakonodajo), da se razbije „stekleni strop“ v večjih gospodarskih strukturah, zlasti tistih, ki so javno prepoznavne.
- Proučiti in po možnosti izvajati učinkovite strategije in orodja (npr. kvote po spolu), da se doseže ravnovesje med spoloma na voljenih in imenovanih položajih v pomembnejših političnih strukturah.
- Obravnavati in odpraviti spolne norme, vedenjske vzorce in stereotipe, ki ovirajo enako zastopnost žensk na položajih odločanja na političnem, gospodarskem in socialnem področju.
- Spodbujati socialne partnerje in zadevne deležnike k sodelovanju pri dejavnem spodbujanju enakega dostopa žensk do organov odločanja.

MISSING TRANSLATION

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-280-8

doi:10.2839/82394

MH-04-15-022-SL-N